

Усе просто

В умовах військової агресії Росії та сепаратизму на Сході від двох десятків кандидатів нинішньої президентської кампанії годі очікувати якихось складних рецептів виходу з соціально-економічної кризи. Утім, без розповіді, як саме бачаться їм реформи у ключових сферах, усі солодкі обіцянки повернути країну до нормального життя залишаються просто деклараціями.

Якщо вірити соціологічним опитуванням, на виборах глави держави 25 травня вперше буде зафіксовано більш як 20-відсотковий розрив між лідером перегонів і другою позицією в рейтингу кандидатів. Такі дані не є таємницею ще з початку виборчої кампанії, тож найактивніші в медійному просторі Петро Порошенко, Юлія Тимошенко, Анатолій Гриценко, Михайло Добкін, Сергій Тігіпка та Олег Ляшко готували ґрунт і для участі своїх політичних сил у позачергових виборах до Верховної Ради. Нагадаємо, що «повне презавантаження влади» й, зокрема, дочасні парламентські вибори «сучасно на пропорційній основі за відкритими списками» – це одна з обіцянок Петра Порошенка. Лише після них, на його думку, слід починати розмову про перестановки в Кабінеті Міністрів.

Як вважають соціологи, зокрема Євген Копатько, істотним фактором цієї кампанії став величезний соціальний стрес, адже 52 відсотки громадян відчувають постійну тривогу, а понад 40 відсотків бояться втратити роботу чи дохід. Утім, окрім оптимістичного прогнозу, мовляв, «ми переможемо й наведемо порядок!», хотілося б почути від очевидних лідерів та аутсайдерів перегонів відповіді на ключові питання «післявоєнного часу», що, сподіваємося, незабаром настане.

Хіба може виборець чесно сказати: «Так, я знаю, що робитиме мій кандидат у правоохоронній сфері, галузі охорони здоров'я,

освіті тощо, які ключові постаті стануть «локомотивами» економічних реформ»? Натомість учасники перегонів традиційно намагалися сподобатися всім категоріям громадян, старанно приховуючи свою ідеологію (або її відсутність) за загальними фразами.

Прикро, що жоден із претендентів не запропонував на розгляд суспільства пакет антикризових заходів або конкретний перелік завдань на перші 100 днів, які можна було б порівняти з альтернативними програмними підходами. І тут найбільші претензії, мабуть, слід висувати до громадянського суспільства, що не сформувало такі запити до кандидатів.

Постійні розмови про децентралізацію й російську мову замінили відвертий діалог, відсунули на задній план питання, що в мирному житті хвилюють громадян усіх без винятку регіонів України найбільше. За даними соціологів, ідеться насамперед про такі:

– безробіття, зростання цін та низький рівень виробництва (наприклад, як стимулювати створення робочих місць в сільській місцевості? що буде з депресивними територіями? які перспективи підприємств Сходу, що об'єктивно залежать від ринку Митного союзу?);

– некомпетентність уряду та політична нестабільність;

– корупція в державних органах (задекларувати універсальний рецепт «Не красти!» й обіцяти, що чиновники «житимуть на зарплату», легко, але чи мають кан-

дидати геніальні плани, як мотивувати й залучити професійних фахівців у державну службу на зарплату 1500–2000 гривень? Тим паче що міняти треба не одного-двох керівників, а цілу систему, тисячі людей. Наприклад, на слуханнях у Комітеті Верховної Ради з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності йшлося: в минулі роки добір усіх кандидатів на керівні посади в силових структурах відбувався з огляду на готовність особи заплатити за призначення. Корупційна складова спостерігалася майже в усіх питаннях, пов'язаних із посадами, присвоєнням звань, виділенням житла тощо);

– низький соціальний захист громадян (чи готові кандидати проводити непопулярні реформи в соціальній сфері? Чи не просто збільшуватимуть комунальні тарифи, зменшуватимуть субсидії, заощаджуватимуть бюджетні кошти за іншими напрямками, а й підвищуватимуть ефективність усіх бюджетних програм? Петро Порошенко зауважує: збільшуватимемо соціальні видатки, щойно отримаємо на це кошти, збудувавши нову економіку. А Юлія Тимошенко вже пообіцяла скасувати пенсійну реформу 2011 року, хоча такий крок, безперечно, не сподобається ні уряду Арсенія Яценюка, ні Міжнародному валютному фонду, який нещодавно виділив Україні 17-мільярдний кредит).